

У Украјини се поново закувало. Недалеко од Трга независности, у самом центру Кијева, познатог по протестним окупљањима током „наранцасте револуције”, на Европском тргу, већ други дан окупља се десетак хиљада демонстраната пред којима лидери појединих партија, из власти и опозиције, дају громогласне изјаве. И све то због „закона о руском језику” који се налази пред Врхвном радом (парламентом).

Закон о језику, међутим, није основни мотив окупљања. Он је само изговор, кажу аналитичари. А главни повод су избори, а вероватно предстоји и сусрет двојице председника, Владимира Путина и Виктора Јануковича.

У следећим месецима дошло је до спорења о статусу и употреби руског језика у Украјини. Врховна Рада прихватила је у другом читању пројекат према коме би руски језик постао званичан у регионима у којима га најмање 10 одсто становништва сматра матерњим језиком. Предлог закона подржало је 248 депутата од неопходног минимума од 226 депутата. Ако се закон усвоји, односно ако га потпише Јанукович, руски језик постао би званичан, равноправан са украјинским, у 13 од укупно 27 области државе. Другим речима, био би регионалан.

Приликом првог читања, у парламенту је дошло до жучне расправе која се претворила у тучу. Било је песничења, разбијених носева, чупања за косу, а један депутат је, како се сазнаје, завршио у болници са сломљеним ребром. Противници доношења закона покушали су да блокирају рад парламента али је потпредседник Раде, Адам Мартињук

(председник Литвин није присуствовао седници) успео да стави на гласање пројекат пре него што су представници опозиције блокирали приступ говорницу.

У знак протеста, депутати опозиције напустили су седницу, најављујући да ће у предизборној кампањи убеђивати људе да на парламентарним изборима ове јесени гласају за опозицију и да ће један од првих задатака новог парламента бити укидање закона о језику.

Пет депутата је ступило у штрајк глађу. То су посланици националистичке фракције „Наша Украјина – Народна самоодбрана” чије је извориште у партији бившег председника Виктора Јушченка и бившег министра унутрашњих послова Јурија Луценка који је осуђен на четворогодишњи затвор због злоупотребе службеног положаја. Управо на дан претреса закона о језику у парламенту, Европски суд о правима човека оценио је да је осуда Луценка политички мотивисана.

Око здања Украјинског дома у Кијеву националисти из партије „Слобода” и присталице бивше премијерке Јулије Тимошенко која се налази у затвору, покушали су да подигну шаторе. Специјалци „Беркута” су их у томе спречили. Дошло је до кошкања и употребе сузавца, за шта власти и демонстранти оптужују једни друге. У метежу, лакше је повређен светски шампион у боксу Виталиј Кличко који је од бачене стаклене флаше добио посекотину на руци. То га вероватно неће омести у припремама за меч са Мануелом Чаром у Москви 8. септембра, али је питање како ће га московска публика примити. Он наике изјављује да једини званичан језик у Украјини треба да буде украјински.

Догађаји су омели председника државе Виктора Јануковича да одржи најављену конференцију за штампу, која је требало да представља значајан политички догађај. У једној изјави, Јанукович није искључио могућност да се садашња криза оконча превременим парламентарним изборима што опозиција подржава. Истовремено, председник парламента Владимир Литвинов поднео је оставку. Рекао је да су га издали, да су издали Украјину и народ. Урадили су то они са којима сам делио хлеб и со, рекао је Литвинов очигледно алудирајући на потпредседника парламента Мартињука и напустио

салу. Његове речи изазвале су бурну реакцију у парламенту.

Овим ни из далека није окончано политичко превирање у Украјини коме је закон о језику само додао уље на ватру и које, уз мање или веће прекиде, траје од како је држава стакла независност.

Изгледа да предлогом закона о руском језику није задовољна ниједна страна.

Ако закон буде усвојен, кажу његови противници, украјински језик ће у градовима бити заборављен. Свугде где руским језиком говори више од 10 одсто грађана (дакле тамо где ће руски бити „регионални” језик), украјински се више неће употребљавати. Зашто онда исти принцип не би био примењен и на мађарски, румунски па чак и татарски језик?

На западу Украјине (град Љвов, Ивано-Франковска, Закарпатска област, где је претежно унијатско становништво) најављују радикалне акције. Лидери екстремних националиста прете да ће с оружјем у рукама кренути у Кијев да „бране Украјину од руских окупатора”.

Присталице доношења закона су такође скептични. Они кажу да држава нема финансијских средстава да закон спроведе. За његово спровођење потребно је неколико стотина милиона или чак пола милијарде долара, а у државној каси тог новаца нема. Катастрофално недостају предавачи руског језика. Осим тога, што је политички много значајније, руски језик овим законом не добија статус државног (равноправно са украјинским) већ регионалног језика и неће важити за целу земљу већ само за одређене регионе.

Према разним проценама, од 48 до 52 одсто становништва Украјине у свакодневной

Руски језик поделио Украјинце

Пише: Ђорђе Милошевић
четвртак, 05 јул 2012 18:04

комуникацији употребљава руски, а не украјински језик. Сада би значи половина од близу 50 милиона грађана Украјине дефинитивно изгубила наду да употребљава руски у званичним установама. Осим оних срећника који живе у 13 региона, углавном на југу (пре свега Криму), истоку и југоистоку. Сматра се да у Украјини живи десетак милиона, а по неким проценама и више, грађана руске националности. Огроман је проценат становништва из мешовитих бракова током вишедеценијског (односно вишевековног) живљења на заједничкој територији.

У најновијем разбуктавању страсти има и много личних амбиција и политичких мући. О томе сведочи изјава депутата Врховне раде Олеса Донија да ће јачање руског језика нанети непоправљиву штету украјинском. А он је син професорке руског језика и књижевности у једној школи у Кијеву која сада ако пензионерка живи у Москви. Његова изјава, кажу коментатори, представља покушај да обезбеди место на украјинској политичкој сцени. То исто важи за многе који „ватрено” бране један или други став.

Поједини коментатори у Москви постављају питање шта има тако страшног у статусу руског језика у Украјини? Аналитичар Константин Богданов тврди да није страхан језик. Несрећа је у томе што Украјина преживљава кризу националне самоидентификације. То би се по његовом мишљењу делом односи и на Русију.

Руски језик је поделио Украјину и ова је готово једнако дела. А таква поддела није само једнако оштра, већ и једнако острашћена у политичким срединама. У једном од локалних медија не пријатно ми је што сам се официјелно обратио на једном у Кијеву, где се говори на украјинском језику, мој је утисак да већина говори на руском) таквих проблема нема. Био сам у прилици да се обраћам Леониду Кучми, Виктору Јануковичу и другим највишим званичницима и говорили смо руски без и најмање устезања. Да и не говорим о Белорусији. Од председника Александра Лукашенка узимао

сам опширан ТВ интервју поводом посете тадашњег председника СР Југославије Зорана Лилића- на руском. У Минску се на улици много чешће чује руски него белоруски. И сами Белоруси називају свој језик „деревенским” (сељачким) јер се њиме говори углавном у сеоским срединама. Нажалост, у неким бившим совјетским републикама, балтичким и средњеазијским, руски језик се намерно потискује.

И у Украјини се то покушава. Тамо се, поготову на западу земље, осећају снажна антируска расположења. У то не би опширније залазио јер то заслужује посебну анализу. Подсетио бих само да је за време прозападно оријентисаног Виктора Јушченка као председника Украјине, долазило до озбиљних неспоразума са Москвом. „Москали”- како украјински националисти називају Русе, нису у тим срединама нимало пожељни.

Логично се поставља питање колика је разлика између руског и украјинског језика? Могу навести лично запажање: не претерано велика да се не би могао назрети смисао изговореног, али ипак довољна што ограничава да се да потпуно разуме садржај а поготову финеса у разговору или писаном тексту. Има и одређених разлика у писму, иако су оба ћириличка.

Како ће се окончати садашња превирања око језика тешко је предвидети. По свему судећи, нови закон неће задовољити ни руско језичко становништво, нити ће бити по вољи његовим противницима. Мање или више, ситуација ће остати иста.

Украјина као да не може без трзавца, језичких или било каквих других.